

Li
co
de g

Dr
arrafa

68

COL·LECCIÓ poesia
JOAN
DUCH

Primera edició: març de 2023

© **dels poemes:** Jordi Ferrer i Gràcia

© **de la presentació:** Marc Almendro i Campillo

© **de la introducció:** Martí Sales

© **d'aquesta edició:** Ajuntament d'Alella i Editorial Fonoll

EDITORIAL FONOLL

c/ Prat de la Riba, 128, 25430 Juneda

www.editorialfonoll.cat

Correcció lingüística:

Andratx Badia

Disseny gràfic i coberta:

Francesc Gelonch i Bosch

Maquetació:

Adriana Martínez Vila-Abadal

Impressió:

DC Plus Serveis Editorials

ISBN: 978-84-125364-5-4

Dipòsit legal: L 122-2023

Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització dels titulars del copyright, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic.

**Li-
COR
de garrafa**

JORDI FERRER

Juneda, 2023

f

FONOLL

El jurat del **25è Premi de Poesia Alella a Maria Oleart** el formaven Carla Fajardo, Martí Sales i Maria Sevilla.

XXV PREMI ALELLA A MARIA OLEART

Tenim a les nostres mans una edició especial del Premi Alella a Maria Oleart. Des del 1997, l'Ajuntament ha apostat fermament per incentivar i fer créixer un guardó que no només ret homenatge a una important figura literària local, llegat que cal continuar reivindicant, sinó que enguany celebra la seva XXV edició des d'una consolidada trajectòria com a premi de referència als Països Catalans. Tota una veritable fita compartida, possible gràcies a obres guanyadores d'alta qualitat, jurats excepcionals, una participació creixent, la vinculació d'agents culturals, una aposta política clara i, també cal dir-ho, la persistència de la bona feina tècnica i editorial.

La meva més sincera enhorabona, Jordi, per aquest *Licor de garrafa*. Un llibre certament sorprenent que sempre recordarem com el poemari del XXV Premi Alella a Maria Oleart.

Marc Almendro i Campillo

Alcalde d'Alella

REBLE I OBSTINACIÓ

L'autor d'aquest poemari potser és el poeta català que ha escrit més sonets de la història. En Jordi Ferrer, l'autor de *Licor de garrafa* —el conjunt de quaranta sonets escrits el 2016 que teniu a les mans—, va començar a escriure de petit però a l'adolescència la dèria se li va estroncar. La vida el va fer anar de Berga a Andorra, d'Andorra al Lluçanès, del Lluçanès a Vic i de Vic a Barcelona, on va estudiar filologia i fa trenta-sis anys que és professor de llengua i de literatura.

A en Jordi Ferrer la crisi dels quaranta —que tantes vegades és una patacada i una temporada al pou— li va tornar a obrir les comportes de l'escriptura, una fal·lera que tot i no ser exercida, mai va perdre de vista: encara que no escrivís ni una ratlla en més de vint anys, sempre va saber que era escriptor. «Escriptor de què, això no ho sabia», explica. Entestat a esbrinar-ho i a recuperar el temps perdut, en Jordi Ferrer es va proposar escriure com a mínim un llibre a l'any, de la qualitat que fos: la qüestió era engegar, tirar endavant i agafar pràctica. Comença l'obstinació.

Al principi, va escriure obres de teatre, comèdies lleugeres amb rerefons de calat que, malgrat guanyar algun premi, no van acabar d'entendre's. En va fer una dotzena. Va donar per acabada l'època teatral i va decidir que faria un llibre de poemes, no un poema, sinó un recull, i no poemes qualssevol, sinó sonets. Per què sonets?

«A la base de la meva inclinació pel sonet hi ha la tendència al joc de llengua com a sistema fonètic i prosòdic, combinat amb el joc de continguts semàntics i lògics. El sonet que, entès en la seva forma més clàssica, exigeix una construcció molt definida i rígida, tant pel que fa a la llargada dels versos com al nombre i disposició de les estrofes i de la rima, exigeix alhora que, a través d'aquest esquema, es desenvolupin uns continguts, en progressió preestablerta, que aboquin a una conclusió sovint contundent, mètricament i conceptualment. L'exemple de Petrarca, Garcilaso, Ronsard, Góngora, Quevedo, Fontanella, Baudelaire, Carner, etc., autors que m'impresionaven tant, em va portar a voler exercitar-me en el gènere», diu l'autor.

Fer sonets —fer-ne de bons, s'entén— no és precisament fàcil, però el repte, en comptes de desanimar-lo, va redoblar-li l'obstinació: la perfecció del sonet és tan inasoluble que sempre hi havia feina a fer per millorar. Quan en va tenir uns quants de dignes, els va reunir en el seu primer poemari, *Cavalls contra rima*. Fruit de la insatisfacció inherent a tot creador, després d'aquest primer en va venir un de segon (*Pensarós i sol*), un de tercer (*Carn estranya*), un de quart (*Prou Ventolín*) i fins arribar a...

vint! Si fem números, el compte s'enfila fins als 800 sonets, xifra que tomba, sobretot si alguna vegada us heu proposat d'escriure'n un amb cara i ulls, i que en poesia catalana només deuen haver assolit Joan Brossa o Josep Pedrals.

Quan comencem a llegir Licor de garrafa, de seguida —al primer sonet, «Transformació»— veiem que l'autor va de cara i explica com s'ho fa:

Per un procés estrany, (...)

(...)

algú és capaç d'esdevenir antena,

un receptor d'estrany senyals, cadena
de signes encriptats que multiplica
per mil la part secreta i més bonica
de les coses del món, (...)

És a dir, que el poeta es posa a disposició del món, i, del que li passa quan s'hi exposa, en fa poema. A «Altura de mires» ho rebla:

Em diu aquell ocell que sobrevola
les terres i les cases del país
que em senti alliberat de compromís,
que el que ha de fer, la vida ja ho fa sola,
(...)

que no m'ocupi de trobar el matís
ni el to millor de res i que, feliç,
sense seguir principis d'una escola
(...)
(...) vagi fins on
em vulgui dur la meva passa incauta,

És el contrari del calculador, del qui vol imposar-se i «dir la seva»: l'autor entén que val més aprofitar tot el que ens és donat i jugar-hi. Suposem que d'aquí que es trobi tan còmode escandint i rimant els versos, buscant el mot que rimi i el reble que faci falta, sense sentir-se esclau de cap idea preconcebuda, de cap emoció o reflexió que volgués transmetre o plasmar prèviament a l'escriptura.

Precisament, al tercer sonet, «Tot ho és tot», el poeta afirma que tot és material de poema, que no és necessari trencar-se la closca i prefigurar-lo, que l'important és posar-s'hi:

No cal que consideris quines coses
has de triar, ni quines, per gastades,
intranscendents, banals o massa fades,
rebutges, (...)
(...)
totes les coses que pogués haver-hi,
pel simple fet de ser-hi, cadascuna,
conté totes les altres i és un temple
de tot el món.

«Trajectòria atípica» és una mini biografia en vers per explicar com va anar això de començar a escriure «al punt que entra a l'etapa més madura». I «Ungüent màgic» és tota una declaració d'intencions contra el que diran, un manifest d'aquesta obstinació fecunda que esperona l'autor:

No callaré, perquè per més que es trobi
poc adequat, banal, no prou bonic,
mancat d'estil o fals allò que dic

I ho continua desenvolupant a «Amor al forn», quan diu que:

ell prova una altra massa, gens atent
a la mirada de reüll que, amb sorna,

la gent del gremi llança a l'infeliç
que no pot descobrir de què fretura
la seva massa per al nou pastís

(...)

i a cada instant reprèn la provatura.

A «Sobirà en vulgar», ens fa encomanadissa la seva
rauxa:

aconseguir, honest, llest i modest,
amb cor agrest per bé que amb mitjans fins,
deixar sortir tot el que porto dins

En Jordi Ferrer et pot fer un sonet d'un núvol («Taca»), d'un lema beckettian «*Fail again. Fail better*» («L'atètic atleta»), o tot un manifest contra el poder judicial amb aires villonescos («Togues no»), però aquesta versatilitat de temes no significa que ho faci de qualsevol manera: «un dels aspectes més treballats, però, i allò que dona al conjunt una certa unitat, és la recerca d'una línia prosòdica, coincident amb l'estructura sintàctica, que recorri el poema de començament a final, si pot ser en una sola oració i desenvolupant una mateixa idea», explica.

En aquest poemari, també hi trobem una bona colla d'escenes i personatges —potser són un primer indicatiu de l'interès de l'autor per formes més narratives que ja ha començat a conrear— com per exemple la mare d'*Hores mortes* o el terrorista de *Missió acompanyada*.

Per no distreure més el lector, que ja deu tenir ganes de començar a beure a gallet aquest deliciós *Licor de garrafa*, només acabarem dient que la poesia d'en Jordi Ferrer té un sentit de l'humor tendre i murri emparentat amb el Carner de *Símbols*. En trobem per tot arreu, però sobretot amb l'aparició d'Indiana Jones a «Redempció», amb la trobada entre lampista i vell a «Rendició» i amb la mestra pitof d'«Havent dinat». I potser el punt culminant és l'atreu final de «Sic transit», amb una concatenació de rimes en *-ip* que no deixaran a ningú indiferent.

Martí Sales

Barcelona, el gèlid gener del vint-i-tres

Li-

COI

de garra

Li-

cor

garrafa

Transformació

Per un procés estrany, com una mena
d'efecte químic, físic i una mica
màgic i tot (això potser ho explica),
algú és capaç d'esdevenir una antena,

un receptor d'estranyes senyals, cadena
de signes encriptats que multiplica
per mil la part secreta i més bonica
de les coses del món, i amb tal balquena

dins seu, es torna, més que una persona,
un receptacle de freqüències d'ona,
un forn, una granada que ens esclata

davant dels ulls, sol·lícita ens afona
la vida grisa que se'ns feia ingrata
i ens lliura meravelles en safata.

Venjança

Obro la porta de l'armari on l'arna
jau morta, tipa de menjar jersei,
sobre un prestatge. Li ha fet mal servei
el crim. Em cou, però, com una sarna,

el seu pecat. Ha mort per practicar-ne
un de grossos forats sense remei:
ho trobo monstruós com un homei,
un fet horrible que conté i encarna

el total de facetes de l'abús.
I tot i que ha pagat amb preu de vida,
tot i que a mi no m'ha deixat ferida,

agafo el cos del traspasat reclús
i tiro al vàter l'animal intrús
amb un ressentiment fora de mida.

Tot ho és tot

No cal que consideris quines coses
has de triar, ni quines, per gastades,
intranscendents, banals o massa fades,
rebutges, i no pensis gens què poses

com a mostra de res o què no goses
posar-hi, perquè totes les vegades
que tries, que descartes, que trasllades
o mantens, sigui herbei o siguin roses,

totes les coses que pogués haver-hi,
pel simple fet de ser-hi, cadascuna
conté totes les altres i és un temple

de tot el món, vehicle del misteri
i escau on és, perfecta i oportuna,
perquè parla de tot a tall d'exemple.

Trajectòria atípica

Havent passat l'edat de la pretesa
joia constant per tot i no haver mai
conegut altra cosa que l'esglai
pel que havia de viure i la incertesa

del que vingués després; un cop compresa
l'estretor concedida al seu espai
i haver pensat que l'estretesa rai,
que molt pitjor seria l'escomesa

d'un pas del temps estèril, la natura
fràgil i temerosa del seu cos,
tot d'una revoltada, no s'atura:

al punt que entra a l'etapa més madura,
comprèn que no hi ha temps per al repòs
i omple de fruit jornades a l'engròs.

L'heretge

Predicador malvat, tostemps recita
la seva cantilena de reganys,
dia per dia, fins que al cap dels anys,
sota la falsa serenor infinita

que semblava prometre'ns, ens vomita
frases perverses, arguments estranys,
problemes, maldecaps i desenganys,
deutes escrits amb lletra molt petita

pendents, llegits en forma de pregó
d'un ministre maligne que blasfema,
acumula terrors, emmagatzema

mentides per privar-nos de raó,
quan tot el que ens calia era un poema,
un ball, un dibuix maco o una cançó.

L'altre heretge

Des del seu seti al cim del mal, excita,
amb un parlament d'odi que delata
menyspreu per tot; des dels seus ulls de rata,
rient per sota el nas, espanta, fita,

suat d'orgull, la multitud contrita
que escolta els anatemes i els acata
perquè provenen d'un senyor amb corbata,
sotana, túnica, xandall, levita

o qualsevol altre atribut, d'on brota
el seu poder, mentre sosté que, sota
la guia magistral de la batuta

que branda, els durà al terme d'una ruta
que «farem junts!», promet mentre els explota,
i, quan ha fet, els deixa sols i esputa.

Taula

XXV Premi Alella a Maria Oleart

9

Reble i obstinació

11

21 Transformació

22 Venjança

23 Tot ho és tot

24 Trajectòria atípica

25 L'heretge

26 L'altre heretge

27 Taca

28 Vida i somni

29 Altura de mires

30 Esperança

31 Al cap del temps

32 Poca-solta

33 Mitja virtut

34 L'envàs idoni

35 Nadal

36 L'autèntic atleta

- 37** Recança
- 38** Togues no
- 39** Simples guatlls
- 40** Prec
- 41** Ungüent màgic
- 42** Amor al forn
- 43** Discurs
- 44** Redempció
- 45** Sobirà en vulgar
- 46** Hipersensibilitat
- 47** Rendició
- 48** Havent dinat
- 49** Canvi climàtic
- 50** Nits blanques
- 51** Sic transit
- 52** Magisteri
- 53** Turbulències
- 54** Indecisió
- 55** Seny
- 56** Hores mortes
- 57** Missió acomplerta
- 58** Instant final
- 59** Rectificació
- 60** Metàfora

**Aques-
ta primera
edició de *Licor de
garrafa*, de Jordi Fer-
rer, s'ha acabat d'imprimir
a Sant Andreu de la Barca el
dia 26 de febrer de 2023,
natalici de l'es-
criptor Víctor
Hugo.**

